

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS RETSBOG

Den 11. april 2018 kl. 09:30 holdt Østre Landsret offentligt retsmøde i retsbygningen, Bredgade 42, København.

Som dommere fungerede landsdommerne Ole Dybdahl, Tine Vuust og Morten Christensen, førstnævnte som rettens formand.

Der foretoges fortsat hovedforhandling

24. afd. nr. B-3448-14:

1) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for

2)

3)

4)

5)

6)

7)

8)

9)

10)

11)

12)

13)

14)

15)

16) Inge Genefke og Bent Sørensens Antitortur Støttefond

som mandatar for

17)

18)

19)

20)

21)

22)

23)

(advokat Christian F. Jensen, besk., for sagsøgerne 2 til 15 og 17 til 23,
og advokat Christian Harlang for så vidt angår sagsøgerne 1 og 16 samt
den del af sagen, hvori der ikke er dækning under den meddelte fri proces)
mod

Forsvarsministeriet

(advokat Peter Biering)

For sagsøgerne mødte advokat Christian Harlang og advokat Christian F. Jensen.

For sagsøgte mødte advokat Peter Biering. Med advokaten mødte tillige advokat Malthe
Gade Jeppesen.

Sagsøger 13 og 14 var mødt. Som tolk for sagsøgerne mødte Allan El-Zayat.

Som vidne mødte Kent Mosgaard.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende
ophævelse af vidnet Kent Mosgaards tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger.
Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund
heraf.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhand-
lingen dokumenterede videooptagelse fra Cyan 4.

Kent Mosgaard forklarede blandt andet, at han på hold 4 i Irak var kommandobefalings-
mand i spejdereskadronen. Han var delingsfører for kommandodelingen, der primært be-
står af faglige folk med opgaver inden for forsyning m.v. Den var et serviceorgan inden for

organisationen. Mentorering og monitorering betød, at man vejledte og guidede de irakiske samarbejdspartnere. Han var ikke beskæftiget hermed. De fik udleveret "førerens kort" og "soldatens kort", og han var bekendt med soldatens meldepligt. De skulle gribe ind, hvis de overværede overgreb mod civile. Der findes selvfølgelig nogle guidelines herom, men det beror på en konkret, individuel vurdering, hvornår noget kræver indgriben.

Under operation Green Desert var han med i chefen Anders Berg Olesens bil som hans makker, fordi chefens sædvanlige makker var på "leave". Han færdedes derfor under hele operationen sammen med Anders Berg Olesen. Han genkender luftfotoet af Cyan 4, jf. tillægsekstraktens bind 1, side 73. De kom til målet ad vejen i retning fra den nedre del af området på fotoet og holdt på det åbne areal ude i nærheden af vejen til højre på fotoet. Det var en stor, forholdsvis trafikeret vej, som de formentlig ikke afspærrede. Derfra gik de på et tidspunkt ned langs TARGET AREA 4A i retning mod 4B.

Han deltog i den briefing, der ses på klip fra den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra Cyan 4, minuttal 2:48-5:31. "Mosse", der nævnes i klippet, er vidnet. Briefingen svarer til det, han erindrer om opgavens indhold. To af spejdereskadronens køretøjer skulle sikre området ude ved vejen, men uden at afspærre denne. De resterende køretøjer blev placeret noget tættere omkring målene. MP'erne var danske MP'ere. Det omtalte Special Investigation Team kom formentlig fra briterne og var eksperter i sprængstoffer. Han kan ikke huske, hvem det var, der skulle overgå til MP'erne. Operationen forløb som planlagt. Der var formentlig aftenen i forvejen givet en befaling, og briefing på klippet var den sidste "rampebefaling", inden de gik i gang med operationen.

Han var til stede i venteområdet, som man ser på klip, minuttal 8:49-9:49. De var ankommet lidt tidligere og ventede på at "linke up" med TSU. De første køretøjer, man ser køre forbi, er irakiske. Han vil tro, at de tilhørte TSU, for det var dem, der skulle indgå i operationen. Bussen på klippet er ligeledes irakisk, og Landroverne tilhører englænderne, der ankom samtidig med irakerne. Englænderne havde et monitoreringsteam, der bistod TSU med uddannelse og vejledning.

Han var til stede i det målområde, man kan se på klip, minuttal 13:50-15:18. De var ankommet og havde dannet ydre ring, hvorefter irakerne ankom. TSU gjorde klar til at danne indre ring. Det var irakerne, som ses bevæge sig hen mod målene. Der var med sikkerhed ikke danske soldater iblandt. Han vil tro, at afstanden mellem deres position i ydre ring og

irakerne var omkring 75 meter. Ydre ring placeres, hvor det er mest hensigtsmæssigt i forhold til opgaven med at sikre området udadtil. De skulle sikre, at der ikke kom uvedkommende ind eller ud af målområdet. På klippet ser man irakerne krydse igennem ydre ring og køre hen til målene.

Han er med på gåturen i klippet, minuttal 18:04-18:40. Man kan høre ham spørge, om det er et combat camera team, der kommer dér. Bemærkningen var møttet på Jesper Møller-Pedersen, der medbragte et kamera. Det var ment som en morsom kommentar, som han ikke forventede et svar på. Han kan ikke huske, om Jesper Møller-Pedersen kørte i samme køretøj som vidnet, men det har han sikkert gjort, for de sad af samtidig. Han så ikke noget team med kameraer. Det var noget helt nyt med kameraer. Han ved ikke, om der var befalel for anvendelse af kameraer under operationen.

På klip ved minuttal 19:30 ser man vidnet med front mod kameraet. Området var på dette tidspunkt sikret, og der var ro på. Kommentaren kort forinden, om at TSU pludselig kunne finde på at skyde, husker han fra at have set klippet tidligere, men han ved ikke, hvad bemærkningen drejede sig om. Det er Anders Berg Olesen, der kommer bemærkningen. Solen var endnu ikke stået op. Det er muligt, at kameraet tog mere lys ind, og at lyset på optagelsen skyldes genskær fra byens gadebelysning. Han husker det således, at det var tidlig morgen og fortsat mørkt. De kunne høre, at der var noget tumult. De stod måske 50-75 meter derfra. Det er almindeligt, at man på operationer rykker ud før daggry.

Han vil mene, at de på klip, minuttal 19:12-19:30, havde aktiveret deres knæklys. Knæklys kan ses i mørke, men formentlig også ved daggry. Han tror ikke, at de kunne se præcist, hvad der passerede inde ved husmuren. Det anes på videooptagelsen, at en person træder frem. Han bemærkede det ikke dengang og kommenterede det åbenbart heller ikke, idet han vendte sig rundt. Der foregår på klippet ikke noget, som overskrider grænsen for behandling af tilbageholdte. De talte ikke herom efterfølgende. De fortsatte ned mod enden og vendte derefter om og gik tilbage til køretøjerne.

Han husker ikke, hvordan de frigjorte fra målet, eller om de kørte derfra med irakerne og deres bus. Han husker ikke, hvilke 12 fanger Anders Berg Olesen gav melding om over radioen, men det var formentlig de fanger, som TSU havde taget ved Cyan 4. De danske soldater måtte ikke tage fanger. Dette var blevet besluttet på baggrund af Hommel-sagen. Teltlejren på fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 384, lå inde på Shaiba Log Base.

Han kan ikke huske, at de kørte hen til denne teltlej sammen med irakerne, og at de herefter overdrog de tilfangetagne til briterne. Hvis spejdereskadronen havde kørt med til teltlejren, ville soldaterne være forblevet opsiddet på køretøjerne, for de skulle videre til et andet mål. Han ved ikke, hvorfor de tilbageholdte skulle afleveres til briterne i teltlejren. Han hverken så eller hørte dengang om, at tilfangetagne skulle være blevet udsat for intime kropsundersøgelser. Det er helt sikkert ikke noget, som spejdereskadronen medvirkede til. Danskerne foretog ikke tilbageholdelser, det tog TSU sig af. Han overværede ingen mishandling, slag eller spark ude ved Cyan 4. Han har heller ikke hørt herom fra andre soldater i spejdereskadronen.

Udspurgt af retten forklarede han, at han ikke var bekendt med Frago 284, Amendment 1. Foreholdt, at det af befalingens punkt 3, litra c), "Prepare" fremgår, at "prepare" blandt andet omfatter "To mentor and monitor TSU", forklarede han, at spejdereskadronen måske skulle forberede sig herpå for det tilfælde, at briterne ikke udførte dette.

Udspurgt af advokat Christian F. Jensen forklarede han, at han ikke husker, hvor lang tid der blev anvendt under den missionsforberedende uddannelse til at gennemgå handle- og meldepligten. Han kan ikke huske, hvilken militærjurist der stod for denne gennemgang. Det er muligt, at der blev anvendt en dags tid herpå. Som han husker det, fik de at vide, at det var vigtigt, at civile blev behandlet pænt, og de danske soldater skulle anvende "soft approach". Deres primære opgave i Irak var at køre patruljer og opretholde fred og ro. Det var også en del af "den danske model", at tilbageholdte ikke måtte slås eller sparkes. Han deltog ikke i monitorering og mentorering, men han vil mene, at de danske soldater ville gribe ind, hvis de overværede overgreb begået af de irakiske styrker. De bistod ikke irakerne med håndtering af fanger. Udsendelsen på hold 4 var hans første udsendelse til Irak. Han rejste til Irak sammen med resten holdet og deltog således helt fra begyndelsen af udsendelsen.

Han arbejdede ikke selv sammen med irakerne. Han modtog tilbagemeldinger fra soldaterne i spejdereskadronen, hvis opgaver ikke forløb som planlagt. Det er muligt, at hans chef i forbindelse med opgaveløsning har påtalt forhold over for irakerne, som ikke var tilfredsstillende, eller som irakerne ikke havde løst korrekt. De irakiske sikkerhedsstyrker var ikke lige så taktisk dygtige som de danske soldater. Han ved ikke, hvilket uddannelsesniveau de havde.

Kommandodelingen stod i det daglige for post, forsyninger, kontorhold og lignende. Under operationer stod delingen normalt for at etablere en kommandostation med forsyningskøretøjer, mad, vand og andre forsyninger til de danske soldater. Under operationer kommunikerede han ikke med irakerne på radio. Kommandodelingen gennemførte ikke patruljer og checkpoints. Han har ikke deltaget i patruljer og overvågede heller ikke kommunikation under patruljer. Spejdereskadronen kommunikerede under patruljer med TOC'en.

Han kan ikke komme det nærmere, hvad der ligger i den tidligere omtalte opgave under "Prepare", jf. tillægsekstraktens bind 1, side 387. "Search" vil typisk være en søgning efter våben og ammunition. Hvis man også søger personer, vil opgaven normalt være betegnet som "search and arrest". Han kan ikke udelukke, at IPS deltog i operationen ved Cyan 4, men han så ikke personer fra IPS dér. Han kan ikke på videooptagelsen fra Cyan 4 se, om der løb danske soldater over til muren ved Cyan 4a i begyndelsen af operationen, men det var ikke deres opgave at deltage i indre ring, så han vil helt bestemt antage, at ingen af spejdereskadronens soldater gjorde dette. Han kan heller ikke se for sig, at de danske MP'ere løb over og deltog i indre ring. MP'erne deltog i operationen med spejdereskadronen. Han kan ikke huske, at de deltog i "search". Han kan ikke huske, hvor mange MP'ere der deltog, og ved derfor heller ikke, om der var MP'ere, som opholdt sig andre steder under operationen. Han gik vistnok med nogle MP'ere på turen sammen med Anders Berg Olesen.

Han husker ikke, hvor lang tid der gik fra etablering af ydre ring, til der var ro på. Der gik måske 10-15 minutter. På klippet fra den tidligere foreviste videooptagelse fra Cyan 4, minuttal 19:12-19:30, kan man se en person træde ned med foden. Han kan ikke se, om der bliver trådt på en person. Det er en mulighed, at der bliver trådt på en tilbageholdt, men det er en gisning. Han kan heller ikke se, om der bliver sparket. Slag eller spark kunne godt være omfattet af hans meldepligt. Der var formentlig noget uro, som fik dem til at stoppe op og kigge over i retning af muren, men han husker ikke nærmere herom. Så vidt han husker, var det fortsat mørkt. Solen var endnu ikke stået op. Han så på intet tidspunkt danske soldater håndtere fanger. Han kan ikke huske, hvornår solen den gang stod op i Basraprovinen. Det er selvsagt noget, de i forbindelse med planlægning af operationer havde styr på. Han kan ikke svare på, om lyset ved minuttal 22:41 kommer fra solen eller billygter.

Han husker ikke nogen melding om skud ved et af de andre mål og medbragte formentlig ikke selv en radio under operationen. Han ved ikke, hvornår Anders Berg Olesen måtte have modtaget melding om skydning ved et andet mål.

Bemærkningen i Post Operation Report af 29. november 2004, jf. tillægsekstraktens bind 1, side 413, punkt 3.3, "Due to last minute changes ...", genkender han ikke. Det samme gør sig gældende for så vidt angår sætningerne i rapportens punkt 5.3, "The focus must be ... must be monitored closely". Han har ikke tidligere set disse passager. Han mener at huske, at det var TSU og ikke ING, der deltog i operationen ved Cyan 4.

Han kan vedstå sin forklaring til auditørrapport af 10. december 2013 om bemærkningen "nogle hug" på videooptagelsen fra Cyan 4, jf. tillægsekstraktens bind 2, side 712, in fine.

Som vidne mødte Niels Henrik Kirkegaard.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Niels Henrik Kirkegaards tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra Cyan 4.

Niels Henrik Kirkegaard forklarede blandt andet, at han på hold 4 i Irak var næstkommanderende i spejdereskadronens 1. deling og fungerende delingsfører for delingen under operation Green Desert. Første deling kørte patruljer inden for delingens ansvarsområde, herunder sammen med irakerne, hvilket kommandodelingen ikke gjorde. De deltog også i operationer. Under fælles patruljer med irakerne udførte irakerne alle opgaverne, og 1. deling fulgte blot med for at monitorere irakerne. De havde som udgangspunkt ingen beføjelser over for irakerne og kunne ikke give befalinger til dem. Han er bekendt med sin handle- og meldepligt. Pligten går ud på, at man – hvis man oplever noget, der ikke er i overensstemmelse med de gældende regler og principper – skal gribe ind. Der var generelt betragtet ikke behov for at gribe ind over for irakerne. De kørte som regel patruljer sammen med det lokale politi eller militær (ING) og enkelte gange med TSU.

Politiet gjorde det, de skulle, men ikke meget mere. ING var en militær enhed, og der var lidt mere styr på det. TSU fremstod som en langt mere stringent enhed. Han oplevede ikke deres samarbejdspartnere begå overgreb mod civile.

Under operation Green Desert så han personer fra TSU. Der kan godt have været nogle patruljevogne til stede. Han var fungerende delingsfører under operationen, fordi hans delingsfører var på orlov i Danmark. Han har før set luftfotografiet i tillægsekstraktens bind 1, side 347. Han bevægede sig formentlig rundt mellem sine tre grupper i forbindelse med, at de dannede ydre ring. Han kan alene gætte på, hvor grupperne var placeret i området omkring målene Cyan 4A og 4B.

På den tidligere under hovedforhandlingen foreviste videooptagelse fra Cyan 4, minuttal 2:48-5:31, hører man Anders Berg Olesen tale. Han kan ikke huske, om han selv deltog i briefing, men det er bestemt muligt. Han ved ikke, hvad Anders Berg Olesen har sigtet til med bemærkningen om to køretøjer til sikring og fire til ring, men der har givetvis skullet placeres fire køretøjer i det område, der på luftfotoet ses over det markerede "TARGET AREA 4A" og to køretøjer ude ved vejen. Hans deling skulle danne ydre ring, så de kunne kontrollere, at der ikke kom nogen ind i området udefra. Han havde på de tunge køretøjer to personer siddende derpå og resten af soldaterne på jorden. De sikrede ved at observere. Han vil som udgangspunkt tro, at MP'erne ikke skulle foretage sig noget, for det var ikke danskernes operation. Det var TSU, der skulle foretage tilbageholdelser. Han ved ikke, hvilket specialistteam Anders Berg Olesen omtalte, men det har muligvis været et britisk team eller et team hos TSU. Han ved ikke, hvem der nævnes at skulle overgå til MP'erne. Han mindes ikke at have set britiske soldater derude, men dagen forinden var han på rekognoscering ved målet sammen med briter i deres køretøjer, så det er muligt, at nogle briter også deltog i operationen.

Han befandt sig under operationen omkring sine grupper. Han gik rundt sammen med sin sikringsmand og kan også have været over at tale med Anders Berg Olesen, men han tror ikke, at han har været ude at gå sammen med Anders Berg Olesen henne ved Cyan 4A. Han havde ingen opgaver i det område. Han lagde ikke mærke til tilbageholdte, der var placeret ved en mur uden for Cyan 4A. Han vil mene, at operationen forløb stille og roligt og som planlagt. Han så TSU føre folk ud. De holdt fast i de tilbageholdte. Han så ikke nogen af de tilbageholdte blive mishandlet eller slået af irakerne og har heller ikke efterfølgende hørt om hændelser, ud over den hændelse som findes på videooptagelsen fra Cy-

an 4, og som han først på et senere tidspunkt blev bekendt med. Han så ingen danskere, ej heller MP'ere, foretage tilbageholdelser.

Spejdereskadronen havde to-fire soldater, der var uddannet i anvendelse af combat cameras. De havde ikke rådighed over kameraer, der kunne optage i mørke. Han bekendt medbragte spejdereskadronen ikke kameraer under operationen. Han ved ikke, hvem der holder det kamera, der på et tidspunkt ses på videooptagelsen fra Cyan 4.

Han vil mene, at spejdereskadronen som de sidste kørte fra målet. Irakerne havde forladt målet før dem. Eskadronen flyttede sig sammen. De skulle tilbage til Shaiba Log Base. Han kan ikke huske, hvilken port de kørte ind ad. De kørte formentlig i retning af teltlejren på basen. De fik fyldt vand på m.v. og fortsatte derefter til Cyan 2. Det kan sagtens være, at de kørte til den teltlejr, der ses på fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 384, og de har i givet fald sandsynligvis anvendt East Gate. De fanger, som omtales i TOC-loggen, må være de fanger, som TSU havde taget. Spejdereskadronen havde ikke taget fanger. Han har ikke hørt om, at tilfangetagne skulle være blevet udsat for intime kropsundersøgelser.

Udspurgt af advokat Christian Harlang forklarede han, at han i dag er seniorsergent. De ankom til Cyan 4 lige inden daggry. Forevist TOC-loggen ved løbenummer 184, jf. ekstraktens bind V, side 436, bekræfter han, at dette er en melding, som ifølge notatet er afgivet kl. 5.50 om, at de var i stilling. De må derfor være ankommet lidt tid forinden. Han kan ikke huske den præcise placering af sine køretøjer omkring målet, men de må antageligt have holdt i den nordlige del af området på luftfotografiet. Han vil tro, at der fra deres ankomst gik 15-30 minutter, før han kunne bevæge sig rundt mellem spejdereskadronens køretøjer. Han vil tro, at TSU førte folk ud efterhånden, som de foretog tilbageholdelser. Han kan ikke huske, hvor lang tid de opholdt sig ved målet, men det har måske været en times tid. Baseret på oplysningen i meldingen i journalen for den fremskudte kommandostation kl. 8.23, jf. ekstraktens bind V, side 448, må de have været færdige ved målet på dette tidspunkt. Han må under operationen have set Jesper Møller-Pedersen i forbindelse med sin kontakt til Anders Berg Olesen. 1. deling havde ikke rådighed over militære kameraer. De havde kun et lille kamera, som kunne tage fotografier.

Til brug for rekognosceringen dagen forinden havde de modtaget et kort med målet indtegnnet. De kørte derud med briterne i to Landrovere. Han kan ikke huske, hvem der udpe-

gede målet. Han vil tro, at Anders Berg Olesen var med i det forreste af de to køretøjer, som deltog i rekognosceringen.

Som vidne mødte Jesper Hjuler Bilgrau.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Jesper Hjuler Bilgraus tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Jesper Hjuler Bilgrau forklarede blandt andet, at han fortsat er tjenestegørende i forsvaret. Han var på hold 4 i Irak delingsfører for spejdereskadronens 3. deling. Delingen havde otte køretøjer. Det var en blanding af Piranhaer og GD'er. Delingen havde et ansvarsområde i den nordlige del af bataljonens ansvarsområde, hvor de kørte patruljer og viste tilstedeværelse. De havde et samarbejde med den irakiske hær (ING). TSU deltog også i nogle af de operationer, som spejdereskadronen medvirkede til. Når de kørte patruljer, lagde de også vejen forbi lokale politistationer, men han mindes ikke, at de løste opgaver sammen med det lokale politi. De irakiske styrker havde generelt betragtet ikke et højt uddannelsesniveau. Der var forskel på ING og TSU. Han oplevede på intet tidspunkt under udsendelsen, at irakiske styrker mishandlede tilbageholdte. Mentorering og monitorering f.eks. i forhold til ING kunne omfatte, at de tog ING med på en opgave om etablering af et checkpoint og viste dem, hvordan checkpoints kan etableres struktureret. Handle- og meldepligten indbar, at de skulle melde opad i systemet, hvis de overværede overgreb eller andre handlinger i strid med menneskerettigheder. Han kom under udsendelsen aldrig i en situation, hvor han var nødt til at gøre brug af handle- og meldepligten.

Under operation Green Desert kørte hans deling fra Shaiba Log Base om morgenen til forward supply area (FSA), der lå et andet sted end venteområdet. FSA lå ved siden af noget bebyggelse. Brian Busk opholdt sig med sine køretøjer også ved FSA under operationen. På baggrund af målestoksforholdet på forevist kortmateriale vil han anslå, at der var omkring 500-600 meter fra FSA til Cyan 1 i lige luftlinje. Cyan 4 lå på den anden side af Az Zubayr. Han vil tro, at der i lige luftlinje var omkring 5 kilometer fra FSA til Cyan 4. Vidnets deling udgjorde reserve under operation Green Desert og var derfor ikke indsat ved Cyan 4. De opholdt sig ved FSA og skulle alene forlade dette, hvis der blev behov for delingen under operationen. Han havde ikke fra FSA udsyn til Cyan 4. Der blev ikke brug for

delingen under operationen. Han kan ikke huske, om nogle af hans grupper blev afgivet til en observationspost. Han var ikke henne ved Cyan 4. Han husker ikke, at han skulle have deltaget i Anders Berg Olesens briefing umiddelbart før operationen. Han så ingen tilbageholdte under operationen eller i forbindelse med transport efter denne. Han er bekendt med, at der blev foretaget tilbageholdelser under operationen. Det var irakerne, der gennemførte selve operationen, mens spejdereskadronen havde en mere tilbagetrukket rolle, så det var sandsynligvis irakerne, der foretog tilbageholdelser. Han husker ikke, at der skulle være befalet for anvendelse af combat camera teams under operationen. Der var nogle af soldaterne i hans deling, som var uddannet i anvendelsen af combat cameras, men de blev ikke anvendt dertil under operationen. Hans deling rådede ikke over combat cameras.

Frago 284, Amendment 1, punkt 4, litra e) omfatter hans delings opgaver under operationen. Det fremgår blandt andet af befalingen, at de skulle eskortere de enheder, der i øvrigt skulle ud til FSA. De skulle endvidere forberede at kunne støtte panserinfanterikompagniet og spejdereskadronen i relation til etablering af ring og frigørelse. Dette svarer til, hvordan operationen forløb. Han husker ikke, om de efter operationen kørte sammen med andre tilbage til Shaiba Log Base. Typisk kørte de en enhed ad gangen. Det siger ham ikke noget, at tilfangetagne blev overgivet til briterne i lejren. Det er ikke noget, han overværede eller har hørt om. Hans deling kørte fra Shaiba Log Base med de øvrige deltagende delinger fra spejdereskadronen derefter ud til Cyan 2. Han hverken så eller hørte om, at tilbageholdte under operationen skulle være blevet udsat for mishandling.

Han genkender ikke stedet på fotografierne i støttebilagssamlingens bind 4, side 373 og 374. Han var aldrig i Camp Chindit. Det er muligt, at nogle soldater fra hans deling i forbindelse med opgaveløsning i "viperenheden" kan have været i Camp Chindit.

Udspurgt af advokat Christian F. Jensen forklarede han, at han har afgivet forklaring til Forsvarets Auditørkorps, som det fremgår af rapporten af 10. december 2013, jf. tillægs-ekstraktens bind 2, side 713. Han var med fra starten af udsendelsesperioden på hold 4 og deltog i den missionsforberedende uddannelse. Uddannelsen blev indledt fire-seks måneder før udsendelsen. Han havde ikke tidligere været udsendt til Irak. Han vil tro, at de under uddannelsen modtog briefinger fra hold 3 om forholdene dernede, som blev anvendt i uddannelsen. Dette kan ikke betegnes som en erfaringsoverdragelse. Den fandt sted i Irak, da hold 4 var ankommet til landet, og han vil tro, at denne overdragelsesforretning varede

nogle dage eller måske op til en uge. Han mindes ikke oplysninger under den missionsforberedende uddannelse eller overdragelsen i Irak om, at der havde været fangeklager.

Foreholdt Kenneth Buhls forklaring for landsretten om, at ”Snakken blandt udsendte gik på, at man som civil iraker i irakiske styrkers varetægt kunne risikere at blive udsat for overgreb”, forklarede han, at han ikke kan genkende dette som en drøftelse blandt soldaterne. Han kan heller ikke genkende Masood Vahedis forklaring for landsretten om, at ”Rygtet var – og det var vist alment kendt – at de ikke behandlede fangerne særlig godt. Det var TSU, det almindelige politi og hæren, som var kendt for at behandle fanger dårligt, herunder f.eks. ved at udøve fysisk vold mod fangerne”. Han ved ikke, hvem Masoud Vahedi er. Han mener ikke, at han under sin udsendelse hørte om, at de irakiske styrker behandlede fanger på den beskrevne måde. Han tænker, at der er kulturelle forskelle mellem Irak og Danmark og i, hvordan man håndterer personer. Han vil antage, at irakiske sikkerhedsstyrker kunne være mere hårdhændede end det, der accepteres i Danmark, men det er ikke noget, han selv har set. Der var måske også en vis ”hævnkultur” i Irak. Der var stamføjder i Irak, herunder i Basraprovensen, hvor der også var interne magtkampe mellem sunnier og shiaer eller mellem forskellige stammer. Konflikterne kunne også resultere i væbnede kampe mellem de involverede.

Sagsøger 13 forlod kl. 13.55 retsmødet.

Han kender ikke Anders Nørby. Hvis en persongruppe havde været undertrykt i en længere periode, ville de nok hævne sig senere, således som Anders Nørby har givet udtryk for under sin forklaring for landsretten. Det var ikke noget, han overvejede i forbindelse med løsningen af sine opgaver, og han syntes ikke, at det var kendetegnende for det område, han kørte i. Området var i hans øjne i positiv udvikling. Irakiske styrker behandlede dog hverken dengang eller i dag deres fanger lige så godt, som man gør i Danmark. Han vil mene, at deres faciliteter var langt dårligere, selvom han ikke var inde at se fængselsceller. Han havde været inde på en politistation i Al-Qurnah. Han deltog ikke i mentorering af politiet. Hans deling har højst deltaget i patruljering med irakiske enheder og oprettelse af checkpoints.

Han så ikke, hvem der faktisk foretog tilbageholdelser under operationen. Han ved ikke, hvor langt der var fra FSA til forward command post. Han vil tro, at John Dalby blev kørt rundt i en M113 uden særlige kendetegn. Anders Berg Olesen kørte i en Piranha. Han me-

ner ikke, at han fra FSA kunne se ind i Az Zubayr. Han havde som delingsfører rådighed over delingens containere med delingens udstyr, og deri indgik ikke combat cameras.

Allan El-Zayat forlod retsmødet kl. 14.08.

Allan El- Zayat mødte atter kl. 14.25.

Som vidne mødte Kristian Kolding.

Der fremlagdes Værnsfælles Forsvarskommandos brev af 26. februar 2018 vedrørende ophævelse af vidnet Kristian Koldings tavshedspligt med nærmere angivne begrænsninger. Retsformanden gennemgik indholdet af brevet og formanede vidnet behørigt på baggrund heraf.

Der blev under afhøringen af vidnet forevist uddrag af den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra Cyan 4.

Kristian Kolding forklarede blandt andet, at han fortsat er ansat i forsvaret. Han var chef-tolk på hold 4 i Irak, det vil sige chef for de øvrige tre sprogofficerer ("military interpreters") og for de lokalt antagne tolke. Der var mellem 15 og 30 lokale tolke – antallet vekslede lidt. Christian Rømer var en af hans underordnede. De sidste danske civile tolke blev sendt hjem med hold 3. Som sprogofficer skulle man først og fremmest tolke og oversætte, hvor dette måtte være relevant. Det kunne være under patruljer, opgaver og under møder. De skulle også medvirke til at oversætte skriftligt materiale. De lokale tolke blev for så vidt anvendt til det samme som sprogofficererne, når der ikke indgik følsomt eller fortroligt materiale. Eksempelvis efterretningsmøder blev aldrig gennemført med anvendelse af lokale tolke. Tolkeenheden var en del af efterretningssektionen. De medvirkede undertiden til at udarbejde løbesedler. Han kan ikke huske, om sprogofficererne medvirkede til at udarbejde løbesedler til operation Green Desert. Sprogofficererne skulle også fungere som kulturvejledere og indgik under den missionsforberedende uddannelse i undervisning af soldaterne i de lokale, kulturelle, historiske og samfundsmæssige forhold. Han briefede i den forbindelse om Iraks moderne historie, ligesom han omtalte religiøse konflikter og stammekonflikter. Det blev omtalt, at der havde været politisk vold og tortur under Saddam Hussein og også forud. Under udsendelsen medvirkede de også til at forklare om betydningen af skikke, sædvaner, ramadanen m.v. Han blev sendt af sted til Irak til hold 3 og var på

dette hold en måneds tid, inden hold 4 rejste til Irak. Det hang sammen med, at de civile tolke på hold 3 var blevet hjemsendt i forbindelse med Hommel-sagen.

Han blev ikke inddraget i den operative planlægning af operation Green Desert. Når han blev inddraget i planlægning af operationer, var det sædvanligvis i relation til fordeling af tolke.

Dokumentet i tillægsekstraktens bind 1, side 319-323, er et dokument på arabisk. Det er ham, der har oversat dokumentet til dansk, jf. tillægsekstraktens bind 1, side 324 ff. Han oversatte dokumentet dernede til brug for operationen, men han ved ikke, hvor denne oversættelse er blevet af. Han har derfor til brug for den verserende retssag på ny oversat dokumentet. Han fik formentlig dokumentet i hænde en eller to uger, måske tre uger, før operationen. Det var en efterretningskilde hos ING, der havde overgivet det til danskerne. De havde først modtaget mundtlige informationer om målene og havde efterspurgt en efterretningsrapport. Han har set lignende befalinger og efterretningsrapporter fra de irakiske enheder. Det var ikke usædvanligt, at dokumenter blev affattet i hånden. Det kunne eksempelvis også gøre sig gældende for domsudskrifter.

Beskrivelsen i target folder'ens punkt 1.4 om "Justification", jf. tillægsekstraktens bind 1, side 331, er korrekt. Han ved ikke, om efterretningerne blev efterprøvet – dette kan være svært. Det kan godt have været vidnet, der medvirkede i det møde den 22. november 2004 med Anders Kærgaard og efterretningskilden, som Anders Kærgaard under sin forklaring for landsretten har omtalt. De tvivlede i et vist omfang på de irakiske personer, der leverede efterretninger til dem. IPS var ikke altid lige troværdig. ING-bataljonerne havde udfordringer med materiel, men var meget samarbejdsvillige, og de havde et godt samarbejde med disse bataljoner. Der var mange brudflader i det irakiske samfund, som de ikke til fulde forstod. Det omhandlede blandt andet økonomiske forhold og sekteriske konflikter. Når de modtog henvendelser, kunne der derfor ofte være skjulte dagsordener. Det var kendetegnende for en del af deres opgaver – de blev søgt brugt eller misbrugt i et spil eller i nogle lokale magtkampe, som de ikke altid forstod eller kunne gennemskue. Derfor tvivlede de på den nye kilde, der var en ung premierløjtnant i ING-bataljonen, som heller ikke fremstod sikker i sine oplysninger. Han kan huske, at de efter mødet med den unge løjtnant diskuterede hans troværdighed. Den pågældende kilde var ifølge Anders Kærgaard ikke troværdig. Det var noget Anders Kærgaard dengang omtalte for ham. Han kan huske, at Anders Kærgaard i Camp Danevang stolt havde fortalt om, at han bevidst havde præsentere-

ret officeren for nogle forkerte oplysninger om mål, som officeren bare bekræftede. Kilden var ikke major Hassan, som Andy Lyng har omtalt for landsretten. Han kan ikke huske, om han selv havde det indtryk, at de danske styrker blev forsøgt misbrugt i forbindelse med operation Green Desert. Han var som tolk ikke nok inde i efterretningsgrundlaget til at kunne foretage den vurdering, som Anders Kærgaard foretog af kildens troværdighed. Han mindes ikke at have fået at vide, at John Dalby havde befalet Anders Kærgaard at ændre klassifikationen af den pågældende efterretningskilde i target folder'en. Han var bekendt med, at der fandtes en target folder, men tolkene havde vist ikke adgang til sådanne dokumenter. Han havde ikke nogen andel i udarbejdelsen af target folder'en til operation Green Desert. Han ved ikke, hvordan man efterfølgende forholdt sig til efterretningsgrundlaget i planlægningen af operationen. Han talte ikke med Anders Kærgaard derom og hørte heller ikke om det dengang.

I Frago 284, Amendment 1, litra j), Interpreters, er en oversigt over tolke. Jamal Hammoud var tolk på forward command post, vidnet var tolk for spejdereskadronen og Christian Rømer var tolk for panserinfanterikompagniet. Det kan godt være vidnet, der havde fordelt tolkene til de forskellige enheder. Han ved med ude ved Cyan 4.

Det er chefen for spejdereskadronen Anders Berg Olesen, man hører give en briefing på klip, minuttal 2:48-5:31, i den tidligere under hovedforhandlingen dokumenterede videooptagelse fra Cyan 4. Det er vidnet, der nævner, at han selv skulle overgå til MP'erne. Han skulle ifølge planen følge de danske MP'ere ind i Cyan 4B, der var et civilt hus, hvor MP'erne ville foretage nogle mere grundige undersøgelser. De skulle først gå ind i Cyan 4B, når TSU havde fjernet personerne derfra. Det var sagt meget klart, at de ikke måtte gå ind i takiaen (Cyan 4A), så han kan ikke forestille sig, at der var danske soldater, som gik derind.

Han så nogle tilbageholdte blive ført ud af Cyan 4A og ind i en bus. Han så ikke nogen blive ført ud af Cyan 4B. Dette mål var for langt væk fra hans position til, at han kunne se dette. Der var ikke nogen, som blev slået eller sparket. En enkelt tilbageholdt blev slæbt afsted. TSU behandlede de tilbageholdte en anelse hårdere, end dansk politi ville gøre; deres håndtering var snarere som italiensk politis håndtering af fodboldbøller. Han så ikke noget, der overskred hans grænse for, hvordan man skal behandle en fange. Han påhørte ikke de irakiske styrker fornærme eller bruge skældsord i forhold til nogen af de tilbageholdte. Det hele foregik meget hurtigt og uden råb eller skrig. Der var ikke en aggressiv

stemning. De ville sikkert have talt om det, hvis der var blevet begået overgreb. Der var naturligvis en masse snak herom efter den kritiske omtalte i den lokale presse. Han så ingen danskere foretage tilbageholdelser.

Han havde for så vidt ikke betænkeligheder ved, at tilfangetagne blev håndteret af irakiske sikkerhedsstyrker. Han havde dog i anden sammenhæng haft en generel drøftelse med øvrige sprogofficerer om, at samarbejdet med irakiske sikkerhedsstyrker i et land, der var gennemsyret af en kultur, hvor overgreb forekom, indebar en risiko for at civile blev mishandlet. Under udsendelsen havde han nok lagt disse overvejelser fra sig.

Han vil tro, at han var med i den danske gruppe af soldater, man ser komme gående forbi Cyan 4A i klip, minuttal 19:12-19:25. Han skulle hen til huset, Cyan 4B. Han ved ikke, om der på dette tidspunkt var "ro på situationen", men det vil han tro, når Anders Berg Olesen besluttede at gå hen i området. Han kan ikke huske dengang at have betragtet situationen med tilbageholdte foran takiaen. Han mener først, at han har set situationen, efter at videoen kom frem i medierne.

På klip, minuttal 19:25-19:42, kan man til sidst i baggrunden se Cyan 4B. De tre soldater bagved den hvide bil kunne godt tænkes at være vidnet og to MP'ere. Det forekommer sandsynligt. Han var inde i huset sammen med to eller tre MP'ere, som han ikke kan huske navnene på. I huset fandt de ikke bomber eller våben ud over et personligt våben, som mange havde. Det var første gang, at han var inde i et hus, der lignede et sædvanligt privat hjem med soveværelse, sofa og tv m.v. Det var derfor grænseoverskridende at gå rundt derinde. MP'erne gik rundt og kiggede efter våben. Der blev vist beslaglagt en kasse med nogle mistænkeligt udseende dokumenter. De "splittede ikke hjemmet ad". Han så på dette tidspunkt ingen tilbageholdte. Han vil tro, at de var i huset omkring ½ time. Da de kom ud igen, var operationen ved at blive afsluttet.

På klip, minuttal 20:27-22:08, bliver hans navn nævnt. Han er helt sikker på, at han efterfølgende må have gennemgået de dokumenter, som Jesper Møller-Pedersen havde fået overgivet. Der var lidt en stemning af, at alt, der var skrevet på arabisk, var mistænkeligt. Så vidt han husker, indeholdt dokumenterne blot beskrivelser af ritualer eller lignende fra takiaen. Det var i hvert fald ikke noget af interesse. Han kan godt huske kameraerne på operationen, men ved ikke, hvem der bar dem.

Han tolkede ikke på noget tidspunkt ved Cyan 4, så spejdereskadronen kan ikke have haft noget behov for at kommunikere med irakerne.

Da opgaven var færdig ved Cyan 4, returnerede de til Shaiba Log Base sammen med irakerne. Han tror, at han kørte tilbage med MP'erne. Han kørte ikke derefter med ud til Cyan 2. Inde på basen kørte de hen til den engelske fængselsafdeling, der lå i nogle telte, som ses på fotoet i støttebilagssamlingens bind 4, side 384. Det var TSU og briterne, som håndterede fangerne – muligt bistået af fængselspersonale. Fangerne var på intet tidspunkt inde i Camp Danevang. Han ved ikke, om tilfangetagne blev screenet i nogle telte af briterne. Han kan i lyset af de ændringer, der blev foretaget efter Hommel-sagen, ikke forestille sig, at danske tolke deltog i sådan screening. Det var en omstændelig proces, hvis danskere skulle medvirke dertil. Han har selv deltaget i to afhøringer i anden sammenhæng under udsendelsen på hold 4, hvilket foregik med tilstedeværelse af vidnet, militærjurist Kenneth Buhl og en MP-sergent. Hvis danske tolke skulle have medvirket til screening af de tilbageholdte fra Cyan 4, skulle der have været befalet herfor. Han ved ikke, om tilbageholdte i forbindelse med screening er blevet udsat for intime kropsundersøgelser, og han har aldrig været med til afhøringer, hvor der indgik intime kropsundersøgelser.

Retsformanden oplyste vidnet, at afhøringen fortsættes under retsmødet den 12. april 2018 kl. 9.30.

Sagen drøftedes.

Sagen udsat til fortsat hovedforhandling den 12. april 2018 kl. 9.30.

Retten hævet kl. 15.35.

(Sign.)

— — —
Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsret, den 16-04-2018

Helle Spenner
sektionsleder

